

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Moralitate, Natvra, Et Effectibvs Actvvm
Svpernatvralivm In Genere Et Fide, Spe, Ac Charitate,
Speciatim**

Coninck, Gilles de

Antverpiae, 1623

Dvb. VII. Vtrùm prædefinitio diuina possit consistere cum libertate?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79645)

hi clarè propositum non est aliter in me a potestate, quam quatenus possum aut oculos claudere, aut visum auertere. Secus est in nostro casu: nam electio immediatè procedit à potentia libera, & quamvis voluntas non possit continuare efficacem intentionem, nisi suo tempore ponendo electionem, est tamen immediatè in eius potestate hanc non ponere ab illa destitendo.

electio im-
mediatè in
bona aut
mala.

Ex quo sequitur, electionem esse similiter in se formaliter bonam aut malam, & augere meritum vel demeritum, si eius obiectum habeat specialem bonitatem aut malitiam.

90

Aristot.

Secunda difficultas est, vtrum intendens efficaciter finem, possit eligere medium, quod iudicat ad eum consequendum minus utile? Multi id negant. Primò, quia, vt docet Aristoteles 3. Ethic. cap. 3. electio est præconsultati, siue eius, quod iudicatur præ aliis eligendum; atqui non possum iudicare id aliis esse præferendum quod credo minus esse utile: ergo non possum hoc eligere. Secundò, quia minus utile præcisè quale habet rationem mali, scilicet priuationem boni: ergo non potest eligi. Ita Conradus 1. 2. q. 13. a. 6. ad 3. Buridan. 3. Ethicor. tract. 1. q. 1. dubio 2. Et, vt consequenter loquantur, hoc tenere debent, qui dicunt voluntatem necessariò sequi vltimum iudicium practicum intellectus.

Conradus.
Buridanus.Valentia.
Salas.

Contrarium tenent Valentia 1. 2. disp. 2. q. 8. puncto 3. ad finem, & cum aliis Salas 1. 2. tract. 6. disp. 1. sect. 5. n. 49.

91
Medium po-
tèst duplici-
ter eligi.

Pro resolutione Nota, nos dupliciter posse moueri, vt vnum medium præ alio eligamus. Primò, præcisè ad desiderio finis, siue quia illud utile est ad finem. Secundò, ob alias aliquas causas, vt quia facilius, quia alia quædam commoda secum habet coniuncta, aut etiam simpliciter quia nobis placet.

92
Quinam ne-
cessariò eli-
gant mediū
vtilissimum.

CONCLUSIO I. Qui priore modo eligunt, non possunt eligere medium, quod sciunt esse minus utile. Per se patet, quia solum desiderium finis assequendi non potest eos ad hoc mouere; quia hoc excitat ad perfectissimam & securissimam finis consecutionem, & consequenter ad vtilissimum medium eligendum. Et vt summum hanc solam conclusionem probant argumenta pro priore allata: nec credo ei aliquos contradicere.

Ex quibus patet eos qui non eligunt securissimam salutis viam, non moueri sincero desiderio salutis suæ, sed hanc aliis rebus postponere.

93
Qui non.

CONCLUSIO II. Secundo modo eligens sæpè eligit medium minus utile. Patet ipsa experientia: plurimi enim cupientes salutem animæ vel corporis, aut aliquam scientiam acquirere, eligunt media faciliora, & magis delectabilia, etsi sciant ea esse minus utilia.

94

Ad primum argumentum contrarium, nego minorem. Quia, etsi non possum iudicare id aliis esse præferendum spectata præcisè utilitate ad finem; possum tamen hoc iudicare ob alias causas. Adde, maiorem esse quidem veram in iis, qui prudenter eligunt & cupiunt finem quam optimo modo consequi; non esse tamen abso-

lutè necessariam; quia possum præcisè pro libertate sine vlla alia causa eligere medium minus utile.

Ad secundum, nego consequentiam: tantum enim sequitur, me non posse eligere minus utile præcisè quia minus utile est; non tamen sequitur, me non posse illud eligere ob alias causas.

D V B I V M VII.

Vtrum prædefinitio diuina possit consistere cum libertate?

Non disputamus hic vtrum Deus aliqua nostra opera prædefiniat, nec ne: hoc enim ad hunc locum non pertinet; sed vtrum Deus possit nostra opera ita prædefinire, vt tamen non tollat nobis libertatem. Disputamus autem hanc quæstionem supposita communiore iam & veriore sententia, quæ docet Deum ab æterno ante omnem liberam volitionem præscire, quid quauis conditione posita futurum esset, quod sufficienter probantur Molina in Concordia disp. 50. Suarez in opusc. lib. 2. de Scientia Dei, Valquez 1. p. disp. 67. Quare cum huius explicatio ad hunc locum non pertineat, nec ea quæ dicturi sumus ab eius veritate pendeant (solum enim quærimus an supposita illa præscientia diuina prædefinitio consistat cum nostra libertate) id hic vltius non disputabimus.

95

Molina.
Suarez.
Valquez.

Pro resolutione ergo Nota Primò, Deum tripliciter posse nostra opera prædefinire. Primò, prius quidem tempore quam fiant, posterius tamen ratione quam viderit ea absolute futura: sed hæc prædefinitio est minus propria, & facile patet eam nullo modo lædere libertatem.

96

Deus nostra
opera tripli-
citer præde-
finire potest.

Secundò, ante omnem quidem præuisionem operis absolute futuri, dependenter tamen à speciali præscientia, qua particulatim præscit v. g. me hoc facturum, si mihi in talibus circumstantijs talem gratiam dederit: ita vt nullo modo hoc opus prædefiniatur, si sciret me illi gratiæ non cooperaturum posito quod daretur. Quæ ratione implicite quodammodo & virtualiter omnia nostra bona opera, quæ ex gratia præueniente fiunt prædefinit: hoc ipso enim quo statuit nobis dare talem gratiam, cui videt nos, si detur, cooperaturos, implicite vult ac decernit, vt hoc opus faciamus. Et clarum est neque hanc prædefinitionem impedire nostram libertatem; nam sicut in nostra potestate est, non consentiendo illi gratiæ, efficere, vt Deus numquam viderit nos ei (etiam sub conditione si eam dederit) consensuros, ita etiam est in nostra potestate efficere, vt Deus numquam prædefiniuerit vt huic gratiæ consentiamus, siue vt hunc actum faciamus: atque ita cum hæc prædefinitio ponatur in nostra potestate, nequit nobis necessitatem operandi inferre.

97

Tertiò, potest intelligi Deum opus meum bonum prædefinire supposita quidem præscientia omnium quæ quauis conditione posita futura sunt; independenter tamen à quauis particu-

98

tica-

seculari præscientia, qua præscit me huic vel illi gratiæ in particulari consensurum, ad eod. ut ex vi illius prædefinitionis Dei voluntas determinetur ad eligendum mihi illam gratiam, cui videtur me de facto consensurum; ita ut, si videret me illi gratiæ, quam de facto daturus est, non consensurum, decerneret dare aliam, cui videret me consensurum: atque ita fiat, ut, sicut non est in mea potestate efficere, ut Deus nullam gratiam possit reperire, quæ me possit ad consensum in aliquod opus inflectere, atque ad eod. efficaciter inflexura sit si detur: ita etiam in mea potestate non sit efficere, ut Deus hanc prædefinitionem non ponat. Quæ ratione multi doctores Deum omnes prædestinatos, ante prævi-
sa eorum bona opera elegisse ad certum gradum gloriæ, consequenter putant eorum omnia bona opera ita esse prædefinita, adeoque non esse in hominis potestate efficere, ut non sint ita electi, aut ut aliquod eorum bonum opus non sit ita prædefinitum.

Tota ergo quæstio est, utrum hæc prædefinitio (siue de facto detur, siue non, de quo hic non disputamus) possit cum nostra libertate consistere?

99 Quidam id negant, quia, ut ostendi supra, de ratione libertatis est ut voluntas positus omnibus prærequisitis, etiam in sensu composito, possit agere, & non agere: atqui posita illa prædefinitione voluntas non potest non agere: ergo per eam tollitur libertas.

Minor probatur, quia quando duo ita sunt inter se connexa, ut impossibile sit ea separare, si non sit in mea potestate efficere ne prius ponatur, nullo modo erit in mea potestate efficere ne secundum ponatur: atqui illa prædefinitio, meumque opus prædefinitum sunt ita connexa, quia implicat omnino ea separari, siue illam prædefinitionem de facto esse positam, & meum opus de facto non poni: ergo si non sit in mea potestate efficere ut illa prædefinitio non ponatur, neque etiam erit in mea potestate efficere ne opus prædefinitum ponatur: quia alias esset in mea potestate illa separare.

100 Dices, hinc tantum sequi, posita illa prædefinitione non esse in mea potestate non agere in sensu composito, cum quo consistit me absolute posse non agere, scilicet in sensu diuiso. sicut posito quod Deus viderit me operaturum, impossibile est me non operari in sensu composito, cum quo tamen consistit me absolute posse non operari.

Hæc responsio esset bona, si esset in mea potestate efficere sensum diuisum, siue ut illa prædefinitio non poneretur; sicut est in mea potestate efficere, ut Deus numquam præiuderit me hoc vel illud facturum. Sed cum illud non sit vlllo modo in mea potestate, nec hoc exemplum, nec illa responsio faciunt ad rem.

101 Quod vterius probatur, quia me posita illa prædefinitione non operari solum est possibile in sensu diuiso, id est non posita siue sublata illa prædefinitione; & alio sensu est omnino impossibile: atqui secundum illos omnino mihi est impossibile efficere, ut ponatur sensus diuisus, siue ut non sit posita illa prædefinitio: ergo est

mihi impossibile, omnino non operari.

Secundò, quia me posse non operari in sensu diuiso est me posse non operari non posita illa prædefinitione: ergo ex hoc male inferitur, me posita illa prædefinitione posse non agere, cum hæc sint planè contraria.

Tertiò, quia, etsi habens lumen beatificum possit non videre Deum in sensu diuiso, si scilicet ei lumen auferatur, quia tamen ei est impossibile ponere sensum diuisum, absolute est ei impossibile non videre Deum, quæ fusiùs ostendi supra dub. 3. concl. 4.

Dices, esse diuersam rationem; nam lumen beatificum naturaliter determinat intellectum ad videndum Deum; illa autem prædefinitio nihil ponit in voluntate, quod eam prædeterminet ad agendum, siue cum quo nequeat consistere non actio, ideoque ille necessariò, hic liberè agit. Sed hæc responsio non satisfacit: nam illa minor primi syllogismi non sumebat libertatem non posse consistere cum eiusmodi prædefinitione (hoc enim relinquebat inferendum) sed solum assererat cum illa non posse consistere non actionem, & consequenter nec potentiam non agendi: & hoc solum omnia sequentia argumenta intendunt probare. quare illa responsio neque ad hæc, neque ad illam minorem pertinet.

103 Probatur Quartò, quia, si Deus necessariò meam actionem ita prædefiniret, ad eod. ut esset omnino impossibile, ipsum hanc non prædefinire, etsi hæc prædefinitio nihil poneret in mea voluntate, quod iam non ponat, & consequenter non aliter eam determinaret, quam iam determinet; tamen tunc mihi absolute esset impossibile non agere, ut per se patet: ergo etià iam mihi hoc est impossibile. Quia quod Deus possit illam prædefinitionem non ponere, efficit quidem ut illi sit possibile me non agere, tamen non efficit ut hoc mihi iam sit magis possibile, quam in illo casu esset; nam secundum sententiam ponentium illas prædefinitiones, mihi modò tam est impossibile efficere ne illa prædefinitio ponatur, quam illo alio casu esset. Sicut si quis concludat me in loco omnino obscuro, & nullo modo sit in mea potestate efficere ut me relaxet, aut lumen mihi præbeat, etsi ex eo quod in eius potestate sit me liberare aut lumen mihi præbere, bene sequatur in eius esse potestate efficere ut possim videre; nullo modo tamen inde sequitur, visionem esse magis in mea potestate, quam esset si illi etiam esset impossibile me ex illo loco liberare, aut lumen mihi præbere.

Deinde illas prædefinitiones tollere libertatem ad opera bona, probatur. Quia non solum est mihi impossibile, posito quod Deus ita prædefinierit aliquod meum bonum opus, id non agere; sed etiam posito quod id non prædefinierit, secundum illorum sententiam erit mihi impossibile illud agere: quia si id facerem, sequeretur me facere plura opera bona, quam Deus prædefinierit, & consequenter me mere-
ri maiorem gloriam quam sit illa ad quam Deus me elegit.

Vnde sic argumentor, quando duo ita se habent

102

103

Quod Deus possit prædefinitionem tollere, non efficit ut mihi sit magis possibile non operari.

104

Quando duo
necessario
conexa sunt,
aut utrumque
deberesse in
mea potestate
aut neutrum.

bent ut vnum non possit poni sine altero, si hoc non sit positum, nec villo modo sit in mea potestate efficere ut ponatur, neque etiam erit in mea potestate efficere ut illud ponatur: atqui secundum illos illa Dei prædefinitio & meum opus bonum sunt talia, quia secundum illos fieri omnino nequit ut meum opus bonum de facto ponatur, & non sit prædefinitum, siue ut hæc sint de facto simul ut meum opus sit positum, & tamen non sit prædefinitum: ergo si nec illa prædefinitio mei operis sit posita, nec sit in mea potestate efficere ut ponatur, nec erit in mea potestate ponere bonum opus.

105

Quidam negant maiorem, quia, quando patetfamilias ex multis operariis aliquos eligit quos conducit ut laborent in eius vinea, tunc in horum est potestate laborando mereri denarium diurnum; & tamen non est in eorum potestate conduci, siue efficere ut conducantur; quod tamen necessario requiritur ut possint mereri mercedem: ergo ut aliquid sit in mea potestate, non est opus ut aliud sit etiam in mea potestate sine quo hoc haberi nequit.

106

Sed hoc exemplum potius illam maiorem aperte probat. Pro quo Nota, in illa maiore non dici, non esse in nostra potestate facere bona opera, quæ prædefinita sunt (qui enim illud argumentum pro se adferunt aiunt nos non solum posse facere opus prædefinitum; sed etiam nos id non posse non facere) sed dici nos posita illa sententia non posse facere vllum opus bonum non prædefinitum. Vnde ulterius sic argumentor, sicut se habet illa conductio ad meritum denarii, sic se habet prædefinitio ad opus bonum; ergo sicut illis, qui nec sunt conducti, nec possunt efficere ut conducantur, impossibile est mereri illum denarium; ita illis quorum opus bonum non est prædefinitum, impossibile est hoc facere. Quod autem iam conducti possint mereri denarium, nihil facit ad rem; nam, ut iam dixi, illa maior solum loquitur de illis, qui ea re, sine qua alia poni nequit, carent, & in eorum potestate non est eam habere siue efficere ut ponatur: conducti autem non carent conductioe, & cum eam habeant, nequit dici eos non posse eam habere; sed solum dici potest antequam conducerentur non fuisse absolute in eorum potestate conduci, cum hoc penderet à voluntate conducentis. Quare aliter ad hæc respondendum est, ut infra videbimus.

107

Prædefinitio-
nes possunt
consistere
cum liber-
tate.

CONCLUSIO. Etsi Deus tertio illo modo ex dictis supra bona nostra opera prædefiniret, liberè tamen ea faceremus. Hanc tenent omnes ii qui asserunt Deum prædestinatos elegisse ad certum gradum gloriæ ante præiusta eorum merita, & consequenter omnia eorum bona opera ita prædefiniuisse; & etiam multi ex iis qui dicunt nos eligi ad gloriam post præiusta merita.

Probatur, quia illa voluntas liberè operatur, quæ positis omnibus ad operandum necessariis est intrinsecè indifferens ad agendum aut non agendum, siue potens utrumlibet facere etiam in sensu composito: atqui in dicto casu nostra voluntas respectu operis sui boni esset talis: ergo liberè id faceret. Minor probatur,

quia illa prædefinitio nihil ponit in voluntate, quod eam ad agendum determinet, aut necessitet, imò nihil in ea ponit quod non poneretur si nullæ eiusmodi essent prædefinitiones: atqui si illa non essent, voluntas positis omnibus ad agendum prærequisitis iisdem quæ iam de facto in ea ponuntur, maneret intrinsecè indifferens & potens non agere: ergo etiam posita illa prædefinitione manet adhuc libera.

Nec refert quod cum illa prædefinitione non possit consistere non actio; quia, cum illa prædefinitio sit extrinseca ipsi voluntati, nec per se immediatè ad actionem concurrat, non immutat intrinsecum modum operandi ipsius voluntatis, nec impedit quin spectatis præcisè iis, quæ voluntati sunt intrinseca, aut ad actionem concurrunt, ipsa maneat intrinsecè indifferens & potens agere & non agere. ut autem voluntas liberè agat, non requiritur ut ipsius non actio possit simul consistere cum quavis extrinseca conditione; sed sufficit quod eius non actio possit consistere cum omnibus iis, quæ cum voluntate ad agendum concurrunt, atque ita ipsius modum agendi variant. Cum his autem omnibus, ut iam ostendi, potest consistere non actio; quia, ut iam suppono, illa prædefinitio nihil ponit in voluntate, quod non poneretur si nullæ eiusmodi prædefinitiones essent.

108

Quid requi-
ratur ad li-
bertatem.

Confirmatur Primò, quia voluntatem liberè aut necessario agere significat modum operandi operanti intrinsecum: ergo nihil potest efficere, ut ipsa non liberè sed necessario agat, quod ei omnino extrinsecum eius intrinsecum modum operandi nullo modo variat: atqui illa prædefinitio est ei omnino extrinseca, & intrinsecum eius operandi modum non variat: ergo non efficit ut necessario, & non liberè operetur.

109

Libere agere
significat
modum o-
peranti in-
trinsecum.

Confirmatur Secundò, quia tam diu voluntas positis omnibus ad agendum prærequisitis manet indifferens ad agendum aut non agendum, quam diu manet ad dicta indeterminata: atqui illa prædefinitio est voluntati omnino extrinseca, & nec per se immediatè, nec per aliquid à se productum voluntatem ad agendum determinat: ergo relinquit illam indeterminatam siue indifferentem ad agendum aut non agendum.

Tertiò, quia, si angelus omnino statuisset efficere, ut aut spontè aut coactus certo tempore ad certum locum accederem, & sup specie amici mihi apparet me ad eum locum inuiteret; credensque eum esse hominem, ei sponte obsequendo ad eum locum accederem, liberè omnino hoc facerem, cum nihil esset quod de facto me necessitaret; cum tamen mihi esset impossibile absolute non accedere; quia, cum mihi sit impossibile ei vim inferenti resistere, & ipse statuerit hanc inferre nisi sponte accedam, impossibile mihi est absolute non accedere. Quia tamen illa voluntas inferendi vim est solum conditionata, & de facto nihil operatur, nullo modo immutat meum modum operandi, nec tollit libertatem.

110

Quartò, quia Christo fuit absolute impossi-

111

bile

bile non obedire Patri imperanti ut mortem acceptaret, & tamen liberè hanc acceptavit: ergo cum eo quod aliquis omnibus etiam extrinsecis consideratis non possit absolute non agere, bene consistit quod liberè agat.

Dices, Christum ideo liberè acceptasse mortem, quia eam non necessariò acceptavit, v.g. per actionem obedientiae, cum potuerit eam acceptare actu caritatis erga Deum, aut erga genus humanum, aut ex alio fine honesto. Respondeo, hæc etiam probare nostram conclusionem: quia, etsi tali casu non possem absolute non facere actum prædefinitum, v.g. non consentire gratiæ divinæ generatim sumptæ, possem tamen non consentire gratiæ cui de facto

consentio. etsi enim non possem resistere omnibus gratiis divinis copulatis sumptis, efficiendo ut Deus non possit mihi dare ullam gratiam, cui de facto sum infallibiliter consensus, si eam der; possum tamen cuius gratiæ in particulari, quæ mihi de facto datur, resistere siue non consentire, etiam in sensu composito. Unde sequitur me huic gratiæ liberè consentire, & cum his circumstantiis liberè operari, cum possum etiam posita illa prædefinitione huic gratiæ non consentire, & consequenter cum his circumstantiis non operari.

Nec enim illi prædefinitioni repugnat si huic gratiæ non consentiam: nam non fuit prædefinitum ut huic gratiæ in particulari consentirem (hoc enim non potuisset fieri, nisi dependenter à libero in eo arbitrio, iuxta secundum modum supra positum n. 97.) sed ut consentirem alicui gratiæ in genere; siue ut tale opus facerem, v. c. contritionem elicerem, abstrahendo utrum cum hac gratia, an verò eum illa hoc facerem, item abstrahendo an hanc numero contritionem elicerem, an aliam, quæ rationem meriti non variant. Et simile esset in casu, quo angelus iuxta dicta supra ad certum locum me inuideret: etsi enim eo casu esset mihi impossibile ad eum locum absolute non accedere; esset mihi tamen possibile, non accedere eo modo & ea actione, qua accedo, siue sine vi illata.

Ex his patet Primò, solutio ad argumenta contraria: solum enim probant mihi esse impossibile absolute non facere opus à Deo ita prædefinitum, non autem probant mihi esse impossibile id non facere spectatis præcisè iis circumstantiis & gratiis, cum quibus id de facto facio, & eo modo quo id facio; & consequenter non probant me id non liberè facere.

Quodenim in superioribus dubiis ex communiore iam sententia diximus ac probauimus, ad libertatem voluntatis requiri ut positis omnibus ad agendum prærequisitis possit non agere, hoc intelligendum est illis præcisè spectatis, siue ita ut hæc non impediant, quo minus possit de facto non agere. nam, ut probavi, ad libertatem sufficit quod voluntas possit absolute non agere in iis circumstantiis, quæ de facto ponuntur, & eo modo, quo de facto agit: nec requiritur ut possit non agere in circumstantiis, quæ ponerentur si non ageret eo modo, quo de facto agit.

Patet Secundò, quare ea quæ de facto cum

voluntate ad agendum immediatè concurrunt, si cum iis nequeat consistere non actio, potius tollant libertatem, quam ea quæ ita cum voluntate non concurrunt; quia scilicet illa mutant intrinsecum modum operandi ipsius voluntatis, eamque ad certam actionem determinant, atque ita eius indeterminationem, siue indifferenciam, & consequenter eius libertatem tollunt: secus est de his, ut patet ex dictis.

Dices, Hinc sequitur Christum non obediuisse liberè Patri, quia ab intrinseco tam ratione vnionis hypostaticæ, quam ratione luminis beatifici fuit impeccabilis, & consequenter ei fuit impossibile non obedire.

Qua ratione Christus fuerit liber in actibus sibi præceptis, gravis est difficultas, de qua variè sentiunt; sed quia ad hunc locum propriè non spectat, tantum breuiter ea dicam quæ ad hanc difficultatem explicandam necessaria sunt.

Respondeo Primò, Christum ratione luminis beatifici secundum communiorem sententiam fuisse intrinsecè determinatum ad faciendum omnia opera, quæ Pater ei præcipiebat: atque ita non fuisse liberum ad exercitium operis præcepti in genere sumpti; non fuisse tamen determinatum aut necessitatum ad obediendum potius hoc opere quam illo, iuxta dicta n. 111. atque ita liberè eliciuisse hoc opus in particulari, quo de facto præceptum impleuit, cum potuerit illud non elicere, scilicet alio opere præceptum implendo.

Addit Molina i. parte, qu. 14. art. 13. disp. 18. memb. 4. §. illud deinde, quod, sicut fuit miraculose factum, quod Christi voluntas non obstante gaudio beatifico potuerit summè tristiari (quod naturaliter est omnino impossibile) ita diuina virtute fuisse factum, ut voluntas eius per visionem Dei & amorem beatificum non fuerit absolute determinata & necessitata ad obediendum Patri, ut hac ratione posset ei omnino liberè obedire: atque ita ratione visionis beatificæ non aliter fuisse impeccabilem, quam ratione vnionis hypostaticæ, de qua mox dicam. Alii viri docti negant hoc fieri posse; non tamen omnino conuincunt id implicare. Sed hæc fusius disputare non est huius loci.

Quod ad vnionem hypostaticam attinet, quidam putant hanc vi sua immediatè determinasse Christi voluntatem ad vitandum omne peccatum, reddendo eam omnino impotentem ad eliciendum vllum actum malum, eamque determinando ad eliciendum omnem actum ei præceptum. Primò, quia Origen. lib. 2. περὶ δεικνύειν cap. 6. dicit quod, sicut ignis à ferro candenti excludit frigus, ita vnio cum Verbo à natura assumpta exclusit omne peccatum. Secundò, quia, sicut ad agendum necessariò prærequiritur aliqua hypostasis, ita ut impossibile sit naturam agere priusquam ipsa subsistat; ita ad peccandum necessariò requiritur ut subsistat hypostasi, quæ sit capax peccati. Tertiò, quia peccatum minus potest consistere cum vnione hypostatica, quam cursus cum sessione: atqui sessio per se immediatè reddit sedentem impotentem currere quam diu sedet: ergo

Quare ea sola quæ ad actionem concurrunt impediant libertatem.

116

Qua ratione Christus factus liber.

117 Molina.

118

Origene.

Possum singulis Dei gratiis resistere, non tam omnibus copulatis sumptis.

Qualis potestas non agendi requiritur ad libertatem.

ergo etiam illa similiter reddit naturam cui inest impotentem peccare. Idemque argumentum potest fieri de amore beatifico. Quarto, quia alias humanitas Christi solum esset extrinsece impeccabilis saltem seclusa visione beatifica. Quinto, vnio hypostatica est essentialiter sanctitas, peccatum autem est intrinsece iniquitas; ergo hoc nequit cum illa consistere.

119
Vnio hypostatica nulla habet physicam repugnantiam cum peccato.

Sed hæc dici nequeunt. Primo, quia vnio hypostatica non habet ex se physicam ullam repugnantiam cum peccatis: ergo nequit naturam per se physicè determinare ad non peccandum, ita ut eam reddat ad hoc physicè absolute impotentem. Anteced. patet, quia actus, præsertim solo iure politico prohibitus, secundum omnem suam rationem physicam est omnino idè, siue sit prohibitus, siue non: ergo si ante prohibitionem non habebat physicam repugnantiam cum vnione hypostatica, nec postea habebit. Item actus præceptus est eiusdem omnino rationis physicæ post præceptionem & ante eam: ergo si ante non habebat necessariam connexionem, physicam cum vnione hypostatica; nec postea habebit. Consequentia patet, quia nihil potest se physicè ad aliquem actum aut omissionem per se immediatè reddere impotentem, nisi per se habeat physicam cum iis repugnantiam.

120 Dices, esse moralem repugnantiam inter vnionem hypostaticam & omne peccatum, & ideo naturam cui inest reddere moraliter impotentem ad peccandum.

Sed contra, vel moraliter impossibile hinc sumitur pro eo quod licitè fieri nequit, sicut in iure dicimur id non posse, quod licitè non possumus; & sic non facit ad rem: quia non probat naturam assumptam non posse peccare, sed solum non posse licitè peccare. Vel sumitur pro eo quod fieri quidem potest, sed valdè difficulter. Et hoc dici nequit. Primo, quia sic Christus posset absolute loquendo peccare, licet difficulter. Secundò, quia illa impotentia esset etiam physica, licet minùs propriè dicta, & non omnino perfecta siue absoluta; atque ita contra eam etià militant argumenta supra allata. Confirmatur, quia omne peccatum mortale habet moralem repugnantiam cum gratia habituali, imò cum natura rationali; & tamen ideo non est homini ea habenti impossibile peccare, nec habenti gratiam id est difficilius, quàm non habenti, si cetera sint paria.

Moralis repugnantia non causat physicam impotentiam.

121 Probatur Secundò, quia nulla planè est ratio quæ illam sententiam aliquo modo suadeat, ut patebit ex refutatione earum, quæ allatæ sunt.

Ad primum, Respondeo Primò, si illud dictum sanè intelligatur, solum probare vnionem hypostaticam excludere omne peccatum à natura assumpta mediante voluntate diuinæ eiusque effectibus, iuxta dicenda infra n. 126. nec enim catholicè potest omnimoda similitudo intelligi, ut mox ostendam.

122
Origenes.

Respondeo Secundò, si ea quæ Origenes ibi dicit, propriè & ex mente ipsius intelligantur, continent apertam hæresim: ibi enim apertè docet, animam Christi fuisse creatam antequam

assumeretur, & per contemplationem diuinitatis ardentissimè Deum amasse, atque ita perfectissimo amore Verbo fuisse unitam; & quasi totam in Deum transmutatam, atque vnum quid cum eo effectam, sicut ferrum in ardenti fornace vehementer candens igni intimè vnitur, & fit totum quasi ignis. Et ipse in hoc amore totam vnionem Verbi cum anima Christi constituit. Vnde vnionem, qua anima Christi fuit vnita Deo, ab ea quæ nos et vnimur, solum distinguit in eo, quod anima Christi incomparabiliter perfectius & constantius Deum amauerit, quàm nos, atque ita perfectissimè fuerit facta vnus spiritus cum Deo, nos autem solum imperfectè. Et ad hoc adfert similitudinem ferri candentis, quod solum accidentaliter vnitur igni. Vnde etiam addit, Deum non potuisse immediatè carnem sibi vnire (quia scilicet caro non poterat eum amare) ideoque id fecisse mediante ipsa mente siue anima, quæ primò per amorem vnita Deo, & deinde naturaliter vnita corpori, hoc Deo vnuit. Hæc fusius attuli, ut ostenderem librum illum Origenis non nisi caute legendum ac citandum esse: ut docet D. Hieronymus epist. ad Autum, vnde in comment. in Isaia c. 48. illum librum vocat impiissimum, ut verè est.

Error Origenis circa incarnationem.

Hieron.

Ad secundum, Respondeo hypostasim nullo modo per se & immediatè requiri, vt natura substantialis possit agere, sed solum remotè & mediatè, quatenus necessaria est vt illa possit existere. vnde si ipsa (quod multi viri docti putant diuinam virtutem fieri posse) quacumque ratione posset siue illa hypostasi existere, eodè modo ageret ac iam agit. vnde apertè sequitur, ipsam hypostasim non attingere villo modo ipsam actionem, nec modum agendi in potentia variare. Quare illa ratio potius à nobis facienda: sicut hypostasis per se immediatè non requiritur ad actionem, ita hanc per se immediatè non variat.

123

Ad tertium, nego consequ. quia sessio per se immediatè repugnat cursui, ideoque hunc immediatè impedit. Idemque est de amore beatifico, quo voluntas Deum super omnia quantum potest diligit; ideoque per eum physicè & immediatè necessitatur, vt nihil velit quod Deo displicet. Secus est de vnione hypostatica, quæ ex se solum moraliter repugnat peccatis, adeoque per se immediatè hæc nequit impedire. His adde, quod nullum omnino peccatum cum ea possit in eodem consistere, eam hoc non habere per se immediatè, sed ratione personæ Verbi, quam ita vnit naturæ humanæ, vt omnis huius actio sit actio ipsius Verbi, cui absolute repugnat peccare. vnde si dicta vnio secundum omnia sibi intrinseca posset alicui homini ita inesse, vt tamen hic maneret suppositum distinctum à quauis persona diuina, atque ita eius actio non esset verè à parte rei actio Dei, non redderet illum omnino impeccabilem, sed posset per absolutam Dei potentiam consistere in eodem simul cum peccato etiam mortali, non minùs quàm gratia habitualis. Sed quia illud nullo modo fieri potest, etiam hoc nullo modo fieri potest.

124

Vnio hypostatica solum moraliter repugnat peccato.

si posset coniungi à persona Verbi, posset consistere cum peccato.

Ad

125 Ad quartum, nego assumptum. quia, ut humanitas Christi sit intrinsecè impeccabilis, sufficit quòd habeat sibi aliquid intrinsecum, ad quod omnino necessariò consequitur impotentia peccandi, siue hoc immediatè, siue mediatè, siue physicè, siue moraliter ab illo intrinsecò causetur.

Quinta ratio nihil probat contra nos: nec enim negamus vnionem hypostaticam reddere naturam assumptam impotentem peccare, sed solum dicimus eam hoc non facere, immediatè per se; sed modo infra explicando. adde, quòd ipsa sit perfecta sanctitas, & omnino perfectè naturam assumptam sanctificet, id eam non habere praxi ratione sui, sed ratione personæ quam ei vnit. ut dixi in responsione ad 4.

126 Quare ad difficultatem propositam Respondedo Secundo, vnionem hypostaticam per se ea praxi ratione reddere naturam assumptam impeccabilem, quia eam ita vnit Verbo, ut illa cum hoc constituat vnā personam, atque ita homo verè à parte rei sit Deus, ideoque omnis actio illius naturæ sit verè actio Dei; atque ita si hæc peccaret, Deus verè peccaret, cui tamen omnino repugnat quacumque ratione peccare; ita etiam si sic Deus necessitatur non peccare, ita etiam necessitatur nullo modo permittere ut natura sibi ita vnita aliqua ratione peccet. quod facillimè potest consequi procurando ei eas gratias, & actionum motiua ac circumstantias, quibus vider eam omne peccatum vitaturam: quod potest fieri sine vlla mutatione intrinseci modi operandi ipsius voluntatis ad veram libertatem requisiti, iuxta dicta supra de casu, quo Deus alicuius actiones prædeterminat. Hæc est sententia Suarez 3. part. tom. 1. disp. 33. sect. 2. & videtur etiam D. Epiphaniū ab eo citari.

127 Ex his demum patet, qua ratione possit Deus aliquem viatorem confirmare absolute in gratia, ita ut fieri nequeat, ut hic peccet mortaliter aut etiam venialiter, & tamen liberè omnia sua agat, prouidendo scilicet ei omnes eas gratias & agendi occasiones, ac circumstantias, quibus videtur certissimè omne peccatum vitaturum: hoc ipso enim quo Deus hoc decreuit facere, tam est impossibile eum manente hoc decreto peccare, quam sit impossibile, illud decreuit falli.

D V B I V M VIII.

Quæ actio dicatur libera?

128 Hæc questio ex dictis præsertim dubio 1. & 5. facillè soluetur, nec suppositis iis, quæ ibi dicta sunt, potest habere difficultatem.

129 **CONCLUSIO I.** Illa sola actio est immediatè libera, quæ procedit à potentia in se immediatè siue intrinsecè libera, ac liberè hic & nunc operante. Est communis, nec scio hinc vllum dissentire: quia actum aliquem esse immediatè liberum, nihil est aliud quam dicta ratione à tali potentia procedere.

CONCLUSIO II. Illa actio est mediatè libera, quæ immediatè à potentia in se non libera

Coninck de act. supernat.

ita procedit, ut tamen mediatè pendeat, atque ita aliquo modo procedat à potentia in se libera & liberè operante, ac potente impedire ne illa ponatur. Sequitur ex conclusione I.

Hinc sequitur Primò, sicut sola voluntas est intrinsecè libera, ita illius solius actus esse immediatè liberos.

Sola actio voluntatis est immediatè libera.

Secundò, libertatem propriè & intrinsecè solum esse in ipsa potentia liberè operante: in actione verò solum per denominationem extrinsecam à potestate & modo operandi ipsius potentia, à qua procedit. atque ita ipsum esse liberum nullam perfectionem physicam ponere in ipso actu; unde eadem actio in se physicè atque perfectè & inuariata potest modò esse libera, modò non, ut si initio fiat sine sufficienti aduertentia, & postea cum ea continetur. Et amor beatificus etiam nullo modo sit liber, est tamen in se perfectissimus. Ex ipsa tamen libertate & aduertentia ad bonitatem & malitiam confugit in actione aliquod esse morale ipsi intrinsecum, ut ostendi supra disp. 1. dub. 2. & 3.

130 Sola potètia est propriè secundum se libera.

Actio secundum se inuariata modò est libera, modò non.

Sequitur Tertiò, strictè & propriè loquendo nullam actionem esse formaliter intrinsecè liberam: quia hoc significat libertatem ut formam ei inesse. Ad distinctionem tamen illarum actionum, quæ solum sunt mediatè libera, per quendam respectum ad actionem; qua imperantur; atque ita ab ea, siue ea mediantè, & consequenter magis extrinsecè libertatem participant; actiones immediatè libera vsu à multis recepto dicuntur formaliter ac intrinsecè libera; minus tamen propriè, ut dixi. sed eum de re constet, de modo loquendi non est attendendum, quare etiam beatitudinis causa eum in sequentibus quandoque vsurpabimus, & secundum receptum iam loquendi vsu actus voluntatis dicemus formaliter liberos.

131

Restant nobis hic soluendæ quædam objectiones; quæ ab aliis contra iam dicta afferuntur, quibus conantur probare libertatem dicere aliquid intrinsecum ipsi actui, atque ita omnem actum liberum intrinsecè & essentialiter differre ab omni actu necessario siue non libero: unde vltius inferunt fieri non posse ut idem actus sit successiue modò necessarius, modò liber. Quam difficultatem fuscè tractat P. Hurtado in tractatu de Anima disp. 15. sect. 6.

132

Hurtado.

Obiiciunt igitur Primò, Illi actus inter se essentialiter differunt, qui necessariò exigunt produci à diuersis potentiis: atqui actus liber, & non liber sunt tales: ergo essentialiter differunt. Minor probatur Primò, quia nec actus liber potest vllò modo produci à potentia non libera, nec actus non liber à potentia libera; v.g. nec volitio, quæ est actus liber, potest produci ab appetitu sensitivo; nec appetitio sensitua, quæ est actio non libera, potest produci à voluntate: ergo actio libera & non libera necessariò exigunt produci à diuersis potentiis. Secundo, quia, ut actus sit liber, debet procedere à potentia hic & nunc potente operati, & potente non operari: & contra, ut actus sit non liber, debet procedere à potentia hic & nunc non potente non operari: atqui fieri nequit ut potentia secundum se omnino eadem, sit modò po-

C

rens